

ZGODNJA DANICA.

Katolški cerkveni list.

№ 23.

V Četrtik 6. Rožnika.

1850.

Izlaganje Lavretanskih litanij.

(Dalje.)

Turn kralja Davida, za nas Boga prosi!

Turn je visoko zidanje, čez vse poslopje vzvišeno, in se sozida ali per cerkvi, de iz njegovih visocih lin zvonov glas doni, ali pa v terdnjavah, močno in terdno, de per napadu sovražnika deželani in mestnjani vanj pribeže: kakor so svoje dni Rimljani per vsakim napadu sovražnikov v svoj kapitol bežali, od koder niso le sami sebe branili, ampak tudi sovražnike s pšicami pobijali in odbijali. V podobnim pomenu bodo v svetim pismu tudi poglavarji turni imenovani. Izaija pravi (30, 25): „Ob času velike morije, kader bodo turni (t. j. poglavarji) padli.“ Kakor je namreč turn vzvišen nad drugim poslopjem, tako je poglavar nad ljudstvom. In kakor ob času sovražnih napadov ljudje h turnam in v turne bežijo, de se ohranijo: tako perbežijo tudi h poglavarjem, de bi po njih sovražnikov rešeni bili, in pod njih varstvom pred vsako nesrečo varni ostali. Tako je tudi presveta Devica Marija turn v katolški cerkvi, ker je čez vse pred sabo rojene, kateri so bili ali v svetosti rojeni ali v pravici vstvarjeni, izvišena; k nji perbežijo vsi zadolženi, vsi žalostni, vsi nadložni, in bodo pod njenim varstvom vsaciga sovražnika oteti.

Zakaj bo pa Marija devica imenovana turn kralja Davida? zato, ker je v duhovskim pomenu Davidovimu turnu močno podobna.

Viteški kralj David, kateri je tolikokrat svoje sovražnike zmagal, je prav močan turn z ozidjem in zasipi vred izzidal, s kteriga bi se vsak sovražin napad od mesta Jeruzalema odbil. Okrog turna so viseli škiti, in vse orožje nar močnejšim vojsakam pristojno. Vis. pes. 4, 4. in II. Kralj. 5, 9.

Nekdajno imenitno mesto Jeruzalem je slaba podoba noviga Jeruzalema, svete kersanske, katoljske cerkve. David, kralj in rešenik svojiga ljudstva, je predpodoba Mesija, kralja in odrešenika ljudi. In kakor je David, zmagovavec sovražnikov močan turn izzidal v Jeruzalemu, tako je novi

zmagovavski David — Kristus v katolški cerkvi zoper duhovske sovražnike človeškega rodu, namreč smert, hudiča in greh, visok turn postavil, Marijo presveto Devico, s ktere bi se sovražniki že od deleč zagledali, h kateri kakor k nar bolj varnemu pribežališu naj bi vsi pribežali, v kateri kakor v nar bolj zavetni terdnjavi naj bi se vsi rešili; iz ktere naj bi orožje zoper sovražne napade vzeli, de bi od sovražnikov neprevidama prehiteni ne bili.

Davidov turn je Marija presveta Devica, ktero edino je zoper vse strele nar hujšiga sovražnika z braniši, s tavžent škiti, in z vsakterim orožjem čednosti uterdil tisti David, mogočni vojsak, Kristus, tako de ni ne njeniga telesa, ne njene duše kdaj kak naskok spačene poželjivosti, ne rečem, zmagal, še lotil se ne.

„Davidov“ turn bo imenovana, ker je bila iz Davidove hiše. Zares Davidov turn, namreč tistiga Davida, kateri, ko se je hotel s peklenkim velikanam v boj podati, je s tega turna orožje zoper njega vzel, to je, telo in kri, ktera je za ceno nasiga odrešenja Bogu Očetu na križi daroval, in prevzetniga Goljata s peterimi kamni, iz potoka vzetimi, to je s peterimi ranami, in s palico križa na gori Kalvarji ob tla vergel in pobil.

O Marija! če me bodo za naprej moji sovražniki v strah in nevarnost perpravili, dovoli mi, de pri tebi, kakor močnim turnu, brambe in pribežaljsa išem, in ga najdem. Upam clo, de kakor je nekdaž žena v mestu Teben s turna preganjavcu Abimelehu kamen na glavo vergla in jo prebila, boš ravno tako tudi ti moje sovražnike s kamnam od mene odgnala, namreč s tistim kamnam, kateri je nar viksi vogelni kamen katoljske cerkve, to je, s Kristusam, svojim Sinam. O Marija, turn Davidov, za nas Boga prosi!

Turn slonokosteni, za nas Boga prosi!

Od slonokostenih hiš govorijo svete in posvetne zgodovine. Tako je bil Ahab slonokosteno hišo izzidal. (III. Kralj. 22, 39.) Prerok Amos 3, 15. pravi: „Slonokostene hiše bodo razderte.“ Te hiše bodo slonokostene imenovane, ne kakor bi bile vse iz slonove kosti narejene, ampak ker so bile njih stene s slonokostenimi plošami vložene,

ker so slonovo kost več ali saj enako obrajtali, kakor zlato. Tudi kralj Salomon si je bil naredil visok sedež iz slonove kosti, in ga je z nar bolj svitlim zlatam prevlekel. III. Kralj. 10, 18.

Kakor so tedaj modri kralj in drugi slonovo kost tako visoko cenili, tako tudi cerkev prav modro ravna, de Marijo slonokosteni turn imenuje; zakaj slonova kost, ktera nič družiga ni, kakor slonov zob, ima hvale vredne lastnosti v sebi, ktere so podoba Mariinih čednost, zlasti njene čistosti, terdnosti, žlahtnosti in vrednosti,

Slonova kost je svitlo-bela in je znamenje snažne, čiste in nedolžne vesti. Zato se novokrščenimu poda belo oblačilo z besedami: „Prejmi belo oblačilo, kteriga pred sodni stol našiga Gospoda Jezusa Kristusa neomadežvaniga pernesi, de imaš večno življenje.“ Marija devica bo imenovana slonokostena, to je bela, ker je bila po čistosti bela, kot sneg, po zadržanji svitla, po čednostih bliščeča. Neizrečeno lepa in bela slonova kost je pa zlasti deviška čistost Marije.

Slonova kost je terdna, ker je iz zob in kosti slona. Presveta Devica Marija je bila terdna, ker ni bila nikoli nobenim skušnjavam, nobenimu padcu podveržena. Gotovo je, de je presveta Devica po posebni milosti in gnadi božji uterjena, de s svojo terdnostjo ni le ljudi s svetostjo obdane, ampak tudi vse anjele presešla. Nekteri imenitni svetniki so bili terdni, ker v gnadi uterjeni smertno grešiti niso mogli, brez odpustljivih grehov pa vendar niso bili. Bolj terdna je bila pa presveta Devica Marija, ktera ni le smertniga, temuč tudi odpustljiviga greha popolnoma prosta bila.

Slonova kost je žlahtna, redko se dobi. Marija devica je nar žlahtnejši, nar imenitniši, nar čistejši, nar lepši in nar svetejši med vsimi stvarmi.

Slonova kost druge živalske kosti ne le po velikosti, terdnosti in žlahtnosti, ampak tudi po ceni preseže. Presveta Devica Marija druge svetnike ne le po terdnosti čednost, po velikosti zaslužnja, po žlahtnosti darov prekosi, temuč tudi po vrednosti.

Prav pristojno je presveti Devici, kar sveto pismo od serčne žene pravi: „Čez to, kar je iz daljniga, in iz daljnih pokrajin, je njena cena.“ Prip. 31, 10. „Človek ne pozna nje cene.“ Job. 28, 13. Le Bog vrednost Device spozna, in „le Bog zamore Marijo po vrednosti hvaliti,“ pravi s. Andrej Kretenski. O prevredni, o predragi turn! o turn, ki vse cene presežeš!

Temu slonokostenimu turnu čistosti se čudimo, lepoto častimo, terdnost posnemajmo, žlahtnost in vrednost premisljujmo, de z njegovo pomočjo večno zveličanje zadobimo. O turn previsoki, o turn nar imenitniši, o braniše nar močnejši, o terdnjava nar terdnejši! postavi se kakor zid pred Boga in strašniga sodnika za nas, v svoje varstvo nas sprejmi, de po tvojim sredstvu, in po tvoji priprosnji nebeske časti deležni biti zaslužimo. O Marija, turn slonokosteni, za nas Boga prosi! —

Hiša zlata, za nas Boga prosi!

Salomon je bil Gospodu tempelj izzidal, od kteriga s. pismo pravi: „Nič ni bilo v tempelju, kar bi ne bilo z zlatam pokrito.“ III. Kralj. 6, 22. Zlata hiša je bila tedaj tista hiša božja, ali Salomonov tempelj, Bogu k časti izzidan, z zlatimi plosami povsot pokrit. Timu Salomonovemu tempelju je presveta Devica podobna, zato bo tudi ona imenovana „hiša zlata,“ v pripodobnim ali duhovskim pomenu.

Zakaj bo imenovana Marija devica hiša božja, ali tempelj božji?

Že od začetka sveta je Bog neskončniga veličastva med ljudmi hišo imeti začel. Očak Jakop je kamen, kteriga je bil pod glavo položil, postavil v znamenje, de bi bil spominik gnade, ktero je ondi od Boga prejel, in je olja nanj vlijl, ter tisti kraj „Betel“ to je hišo božjo imenoval. Mozes je po božjim povelji Bogu hišo naredil, namreč šotor, kteri je nekak prenesivin tempelj božji bil. Salomon je pa tisti veličastni, po vsim svetu sloveči tempelj izzidal. — V novi zavezi ima Bog trojno hišo. Perva je naše telo. „Ali ne veste, de so vaši udje tempelj svetiga Duha?“ I. Kor. 6, 19. „Ali ne veste, de ste tempelj Božji, in de sveti Duh v vas prebiva?“ I. Kor. 3, 16. — Druga so duše pravičnih, v kterih Bog po gnadi, po krepostnih delih, po svetih zakramentih veličastno prebiva. — Tretja so s človeškimi rokami narejeni tempeljni, od kterih pravi Zveličar: „Moja hiša je hiša molitve.“ Luk. 19, 46.

Med temi hišami je nar imenitniši presveta Devica Marija, od ktere cerkev poje: „Hiša čistiga serca postane hitro tempelj za Boga.“ Hiša Božja je presveta Devica, ktero si je Sin božji izzidal, de bi v nji sosešno prebival. — Kteri čisto živijo, so tempelj božji, pravi sv. apostelj. De bi tedaj prečista Devica tempelj božji ne bila? Bila je, in sicer nar imenitniši, nar veličastniši tempelj Božji: „Bodi pozdravljen, živi tempelj božji!“ ji pravi sv. Gregor čudodelnik.

Zakaj bo pa Marija devica imenovana „hiša zlata?“ — Zlato pomeni:

a) Gnado. Zlato je drago; pa tudi gnada zastonj dana ceno vsih stvari preseže. Zlato se bliska in sveti; pa tudi posvečujoča božja gnada hudobniga človeka iz grešnika pravičniga, iz nečistiga čistiga, iz gerdiga lepiga in bliščečiga stori; djanska gnada pa človeka k dobri mu priganja, ga v dobrih delih podpira, vadi in Bogu prečudno priporoča. Z vsimi timi razpoli gnade je bila presveta Devica, milosti polna Božja porodnica, od Boga ozaljšana: zato bo po pravici „hiša zlata“ imenovana. Zlato pomeni pa tudi:

b) Krepost, ktera po besedah modriga Salomona vse zlato preseže. Torej ker bo Marija „hiša zlata“ imenovana, s tim cerkev hoče reči, de je bila ona stanovanje vsih čednost. Zlata streha namreč v ti hiši je bila ljubezen Marije do Boga; zlata tla njena globoka ponižnost; zlata sprednja stena njena prevdarnost; zlata desna stena njena ljubezen do bližnjiga; zlata leva stena njena ljubezen do svojih sovražnikov; zlata zadnja stena je zaničevanje vsih pozemeljskih reči.

To je edino delo na vsim svetu, edino poslopje; ta čudež bodo oznanovali jeziki vsih časov in cele večnosti. Ta edini tempelj bo bolj kot Salomonov z večno hvalo poveličevan in poviksevan, ker je nar vikšiga kralja nebes sprejel.

O Marija! ti si po vsi resnici vsa zlata hiša. Pred tvoje noge padem, in te ponižno prosim, sprejmi me za svojiga služabnika, de bom vendar v ti zlati hiši stanovati zamogel. Obljubim ti pridno in zvesto služiti. O Marija, hiša zlata, za nas Boga prosi!

(Dalje sledi.)

Imeniten po širokim svetu sloveč gospod poterka na vrata večnosti.

(Svobodno poleg Einsiedelskiga kolednika.)

Eniga dne so nekiga imenitniga gospoda pokopali. Kdo de je pred svetam imeniten gospod, vsak ve: bogastvo je nja poglavitna čednost. Tudi naš gospod je imel 80.000 goldinarjev letnih dohodkov. — Pa per vsim svojim bogastvu je moral vendar le umreti in pokopali so ga. Vse se giblje po velikim mestu. Nakinčene verste vojšakov se vstopijo pred hišo mertviga. Radogledniga ljudstva je pervrelo, de se je po ulicah kar terlo.

Med radoglednim ljudstvom sim bil tudi jaz. Pa na enkrat se v globoko premišljevanje zatopim in zdelo se mi je, kakor de bi bil v sanjih visoko nad zemljo povzdignjen. Kar se mi je senjalo, tukaj povem, pa še enkrat perstavim, desoto le sanje.

Vidil sim dušo; — zakaj de tudi pred svetam imenitni gospodje dušo imajo, ne smemo dvomiti, akoravno sami pogosto tega ne verjejo, in tudi res prav malo duhovskega v svojim življenji pokažejo. Vidil sim tedaj dušo, kako se je preden dan iz smertne postelje ločila, ktero je veliko prijatlov, pa tudi veliko le kar na videz žalostnih lizunov in samopridnih perlizvavcov obdalo. Kakor je navada, se tudi tukaj nobedin ni upal bolniku iz prevelike ljubezni smertne nevarnosti razodeči in za duhovsko pomoč poskerbeti. Umerl je tedaj naš gospod sine „lux et crux“, to je: brez križa in žegna. Duša se naglo na pot poda in pride pred veliko poslopje, v katerim večni Sodnik mertve sodi.

V dolgo navajeni prevzetnosti si pred vratmi duša ošabno misli: Tukaj so me že gotovo dolgo pričakovali, zakaj jaz sim tisti imenitni povsod slavno znani gospod.

Pa tisti dan, kakor sploh vsaki dan je veliko, veliko tavžent ljudi, moških, ženskih in otrok pomerlo; zato je bilo toliko drenjanje pred vratami, de se je naš gospod kar čudil.

Vrata se odprejo, in duša pride z mnogimi drugimi v nekakšno prednjo izbo, kjer dolgo zastoj koga iše, dokler zadnjič neki nebeški služabnik naglo memo nje naprej hiti. Duša se ga naglo oklene, ter praša:

„Prijatelj!“

„Kaj bi radi?“

„Ali bi ne mogla precej na versto priti?“

„Ni mogoče.“

„Jaz sim tisti imenitni gospod.“

„Mi niste znani.“

(Duša sama za se). „Zdi se mi, kakor de bi še tukaj ne vedili, de sim jaz tisti imenitni mož.“

Neki drugi nebeški služabnik si perzadeva med tem veliko množico v red spraviti. Tudi na nja se naglo duša oberne in mu presteje vse svoje prislove in imenitne službe, s kterimi je bila na zemlji okinčana, pa nebeščan ji merzlo odgovori, de se tukaj na vse te reči nič ne gleda, in de bo ravno zdaj neko borno osem let staro dete sojeno. Zato poterpljenje!

Naš gospod je moral tedaj ali s poterpežljivostjo ali brez poterpežljivosti čakati, dokler de je versta nanj prisla, in de ga pred sodni stol zakličejo.

Nar pravičniši sedemkrat na dan pade, kako bo še le potem s takimi imenitnimi možmi stalo, ki od posvetnih dobrot in veselie vedno obdani se še v hujsih dušnih nevarnostih znajdejo!

Ni vse zlato, kar se sveti; tudi še ni vsak pravičin in hvale vredin zato, ker pred svetam veliko sluje, in le morebiti ktere male pogreške nad sabo ima, de je, postavim, cele ljudstva in kraljstva iz zgolj sebičnih namenov v kervave vojske zapletel, de je dal ljudi na tavžente pomoriti, de je s slabimi postavami pravico in krepost zateral itd.; de si še pa teh veliko k sercu ne vzame, se lahko zastopi, ker vemo, de kriva vera po svetu okoli gre, de vest in politika niste v nobeni zavezi. Pa postavne in kaznovavne bukve, po kterih večni Sodnik sodi, vse drugač govore.

Z eno besedo, kar našiga imenitniga gospoda zadeva, — vzrokov jaz ne vem — njega so tamkej v večno ječo obsodili, in hitro v njo odpeljali. De se je obsojeni v spominu svojih doprnesnih slavnih del nad tako sodbo močno zavzel, se vé.

V ječi je hotla duša obupati in je imela časa dovolj, nekdanje življenje s svojim sedajnim permerjati. Neznano dolgi čas si je mislila s tem nekoliko okrajšati, de je skoz malo, z omrežjem prepleteno oknice iz ječe vunkej gledala.

Daleč, daleč se je vidilo. Gleda in gleda — poslednjič zagleda zemljo, na njej zagleda mesto, v kterim je še pred kratkim v toliki časti živela, zagleda ulice, v kterih je stanovala, veličastni dvor, v kterim je prebivala, po ulicah vidi brezštevilno množico ljudstva se gibati, in dolge verste nakinčanih vojaških trum. Iz tavžent ust se je slišalo rajniga slavno ime, z začudenjem so si ljudje njegove slavne dela pripovedovali, nja podoba se je po vsih ulicah prodajala, in svetinje, njemu v čast kovane, so šle od rok do rok. Zadnjič pride mertvaški voz, z nar drajsimi perti pregerljen in obdan od nar imenitniši gospode mesta in nar prvih častnikov deržave. Ko je jetnik vse to vidil, je od jeze in togote z zobmi skripal in se je tistiga tatu spomnil, kteri je na visoko s snegam pokrito goro usel, in ko je vidil, kako ga spodej v dolini v zadostenje pravice v podobi sožigajo, med tem ko sam skorej mraza umira, sam per sebi milo zdihoval: „O moj Bog, spodej me sožigajo, jaz pa tukaj gori zmerzujem.“

Ko je dolga procesija do groba dospela, se vse ljudstvo tiho okrog vstopi, eden nar prvih govornikov pa začne v čast in slavo rajniga takole govoriti:

„Slavoovenčan in od celiga sveta občudovan je svoj veličastni tek dokončal preslavni mož, kteriga prehitro zgubo dones tukej z milimi solzami obžalujemo. — Kakor juterna zvezda na nebu, se sveti v bukvah zgodovine nja slavno ime, med prvimi junaki našiga rodu ga bojo še pozni vnuki častili, in nam v izgled in posnemo naj ostanejo visoke čednosti njegoviga življenja. O preslavni mož, ako bi zamogel ti v tej uri doli pogledati iz visokih nebes!“

„O de bi te —!“ se je duša per oknico ječe togotila.

„S kolikim veseljem in s koliko slovesnostjo“, je govornik dalej besedil, „so te tamkej junaki vsih prejsnih časov sprejeli, kjer ti z njimi vred v rajskim svetišu neskončne veseljnosti zaslužno placilo za svoje dela zvišal!“

„O vživam ga, de se Bogu usmili!“ je duša neizrečeno milo zdihnila.

Naenkrat pa vstane med množico velik hrup. Eni nar gorečnisih častivcov rajniga so hotli, de bi se truplo v panteon (to je hiša, v kteri se kosti in podobe slavnih mož shranujejo) prepeljalo, kar

pa drugim ni dopadlo. Hrup bo zmiraj večji in nevarniši, kojniki potegnejo sable, ljudstvo na glas zavriska: „Živi na veke preslavni mož!“

Ko je duša to slišala, se je vsa žalostna od oknica proč obrnila, in je polna obupa in togote tako neizrekljivo britko jokati začela, kakor se le zaverženi v večnim pogubljenji jokajo. K—.

Katolški misjoni.

1. Kaj so katolsko duhovni misjoni?

Sv. Frančišek Zalezjan, on ljubeznjivi dušni pastor pravi človeka uri enačiga. Ni dovolj de uro vsak dan enkrat naviješ; v nekaj letih se toljko prahu po kolesih in vretenih nasede, de ura ne kaže in ne bje prav, ter poslednič clo obstoji. Potreba je uro večkrat, saj vsako leto enkrat razložiti, iztrebiti in namazati, de lepo gladko gre, prav kaže, in dobro bje ali kole. Ravno enako ni človeku zadosti vsak dan navadne molitve opraviti, vsako nedelo k božji službi jiti in vsako leto pa enkrat ali dvakrat prejeti svete zakramente: dobro, nekterim je clo potrebno o pravih časi svojo vest prav pregledati, svoje slabosti, razvade in pregresnosti, ko se človeškiga serea primejo hujši hujši ko ure prah, na tanko spoznati, in se jih čisto očediti: po tem pa s svetimi misli, s pobožnimi sklep zopet naviti, de kersansko življenje lepo gladko tere po sveti volji božji. Milost božja je drago mazilo, ki napreduje kersanskiga življenja tek. Vse to pa storijo katolsko duhovni misjoni, ki so obnova duha za katolske kristjane po povelji sv. Pavla, ko ji veli: „Ponovite se v duhi vase misli, in obudite noviga človeka, kateri je po Bogu stvarjen v resnični pravičnosti in svetosti.“ Efez. 4, 23.

Kar je potreba vsacimu človeku posebej, je dobro, gostokrat močno potrebno mnogoteri sreui, fari ali zupniji skupej: obnove v duhi, oživljenja katolškiga. Če v kakim kraju vera onemaga, sveta čednost ali krepost peša, razujzdanost mladim gospodari, krivica med ljudmi gospodinji, nesramno življenje očitno razsaja, sovraštvo med sosedi raste, pravični potihnejo, gospodarji in gospodinje seree zgube svoje domače posvariti, stariši clo opusté svoje otroke v božjim strahi rediti, takrat začne kardelo v dobrim zastajati kak ta prašna ura; ni čuti, ni viditi v takim kraju kersansko pravičniga življenja. Navadne prepovedi ali pridige domačih pastirjev serea ljudi premalo primejo, kajti so njih ušesa prevglajene: tudi spovedi navadne malokaj več pomagajo, ako ljudje sami sebe prav ne spoznajo. Taki okolici je dobra, clo potrebna obnova duha, ki se skuz katolsko poslanstvo ali misjon zgodi, ktero katolska cerkev priporoča, in Bog očitno blagoslovi.

2. Kako se katolski misjon opravlja?

Katolski misjon se opravi po navadi v šestih ali osmih dneh. Po pet ali še več duhovnov ali misjonarjev se zdruzi in pride iz drugih krajev nar imenitnejši resnice našiga poklica oznanovat, in ljudi izpovedat: domači pastirji pa jim pomagajo. Perve dni so nauki očiševanja, človeka iz grešne dremote izdramiti in očistiti. Srednje dni so nauki posvečevanje, ki človeku kažejo, kako se ima Bogu in svojimu izveličanju ves posvetiti. Posledne dni so nauki pobožniga združenja z Bogom, po katerih se človek vadi Bogu popolnoma izročiti, v svetoželji stanovit in ostati in hudobo sveta srečno

premagati. Vsaki dan so po tri pridige; nar koristnej pa so posebni nauki za otroke, za može in žene, za odrasene mladenčce in dekleta, katerim se posebne dolžnosti razložijo, kojih vsak stan posebej ima.

Dokler se pa beseda božja ne vsemeni, ako njo Bog ne blagoslovi, pomagajo misjonam svete opravila in vernih združene molitve. Vsak večer se po večni luči zvon pokore oglasi, grešnike obuditi in kristjane opomniti, naj za spreobrnjenje grešnikov molijo. Po vsih kersanskih hišah Boga kleče prosijo za milost razsvetljenja in resničniga spreobrnjenja; molitev združena pa veliko premore. Vsako jutro se opravilo s sveto mašo začne, vsak večer z blagoslovom konča, pred vsako pridigo se ljudem kratke molitvice razlagajo, kojih ima vsak dober kristjan vsak dan skerbno opravljati. Beseda božja po lepim in modrim redi propovedana per misjonih veliko premore, ali pobožna molitev še več; in očitno se kaže resnica izreka sv. Pavla, ki uči: „Ne kdor sadi, ne kdor poliva je kaj, marveč Bog, kateri rast daja“. 1. Kor. 3, 7.

Ojstre so večne resnice, koje se perve dni oznanujejo: od našiga poklica, od hudobije greha, od nesrečne smerti, od sodbe in pekla, prederajo seree kakor 7 na dva kraja režečih mečev. Poslušitelji so nekako pobiti, nekoliko jih omolkne, nekoliko se jih v besedi razpusti, kakor bi ne bilo vse tako, kakor se jim oznanuje. Ali beseda božja v seree vsajena reže in trebi, ter seree omehči, ko se človek spoznani kersanski resnici terdovratno ne vstavlja. Hitro za prvim slovesnim obhajilam otrok se začno serea ogrevati in taliti. Viditi nedolžne deca pobožno k božji mizi peljati, slišati svete opomine in molitve, kojih misjonar otrokam dajajo, čuti milo petje, med kojim se s svojim nebeskim ženinam sklenejo, človeka močno gine, solze ga polijejo in marsikdo se na pot poboljšanja poverne, ki je dolgo let po široki cesti navadniga življenja hodil. Za otrocmi se vredi slovesno obhajilo zakonskih mož, po tem zakonskih žen in vdovic; za tem mladenčev in poslednič lepo obhajilo kersanskih devic. Vsak stan posebej svoje obljube očitno ponovi Bogu lepo služiti in svoje dolžnosti zvesto dopolniti. Sovražniki si zopet veselo roke podajo, in storjena krivica se popravi. Obhaja se občestvo svetnikov na tem svetu.

Se pa nebesa kat. misjonov veselé, tudi pekel ne počiva, ampak svoje pomagače v okroge posilja rekoč, de krivoverci pridejo, koji bojo v misjonah preproste ljudi motili. Na take krive prerokbe se mnogo boječih zareče ne misjonam blizo iti. Lehkoverni stariši prepovedujejo svojim otrokam, gospodarji svoji družini misjone obiskati. Lažnivi preroki strašijo ljudi s pokoro, koje misjonarji nalagajo toliko in tako, ki se ne da prestati: kdor nje pa sam ne more prebaviti, mora misjonarju prav de belo plačati. Takih kvant gre toliko po vsih bližnih krajih, de se ni čuditi ako se marsiktera duša milosti božje in pa svoje lastne sreče zogiha. Poslednje dni se se le prav razve, kaj se pri misjonah čedniga čuje, in od vsih krajev hite ljudje se vredno spovedat in misjonov vdeležiti: škoda pa, de je mnogim že prepozno. Je bil začetek misjona žalosten, je dokončanje za toliko bolj veselo. Ljudje ne vedo Boga dovolj zahvaliti: radi bi še dalej pobožne opravila misjonov imeli in še kdaj včakali Bogu prijetniga časa.

3. Tako slovesno poslanstvo ali katolski misjon so o Binkoštih, pri svetim Andreji na Koroškim

škim v Lavantinski dolini celih devet dni obhajali, kakor Zgodnja Danica v svojim 22. listu oznani. Misjonarji niso bili iz Tirola poklicani, kakor Danica pravi, ampak iz sosedne Sekovske škofije povabljeni očetje poprejniga reda svetiga Alfonza, koji so že večkrat take katoliške misijone vodili, po imenu gospod Joan Reindl, duhovnik pri nunah svete Uršule v Gradci; g. Benčesl Cika, fajmošter pri devici Marii v Fronleitni; g. Štefan Moro, kaplan pri sv. Miheli v Grafendorfu, g. Joan Novak, kaplan v Kamnici na Nemškem, in g. Franc Klop, počivni mašnik v Fronleitni. Spovedvati je pomagalo več stranskih in domačih duhovnov. Blizo 3200 duš je v tim časi k božji mizi pristopilo. V nedeljo presvete Trojice je bilo misijona slovesno dokončanje. Od veselja so se ljudje jokali, hvalili duhovne, ki so prišli, in tiste, ki so jih povabili. Zvon pokore je ljudem toliko vstregel, de so prosili, naj jim se v prihodnje poje, jim pomniti naukov, ktere so slišali, in svetih sklepov, ktere so toliko serčno storili svoje življenje resnično poboljšati.

Kar se je pa včasih Kristusa po svetu godilo, se še neprenehama godi: kar eni visoko hvalijo in slovč, temu se drugi smejajo, in tretji to celó zaničujejo. Kdo bi vsacimu vstregel? Slušajmo kar sv. Pavel veli: „Vse poskusite, in kar je prav, pa obderžite“. I. Tes. 5, 21. „Po njih sadu jih bote spoznali“. Mat. 7, 16.

Sedajni obšir katoliške cerkve.

Spisal Valentin Sežun.

XIII. Avstriansko cesarstvo.

14. Ogersko.

(Dalje.)

Martinsberg (Szent Marton) terg s 1900 ljudi. Tukaj je nar slavnši in nar starsi samostan Benediktinarjev, in tako rekoč zibel keršanske vere na Ogerskim. Že vojvod Geiza je bil v 10. stoletji ta samostan zidati perčel, po njegovi smerti (l. 997) ga je njegov sin sv. Štefan dodelal. Opat Astrik Anastazi je bil perve Benediktinarje v ta, na stermim griči stoječi samostan perpeljal. Na njegovim turnu se je pervo znamenje sv. križa na Ogerskim svetilo, iz tukajšnih izb so izšli prvi veliki pastirji in škofje ogerske cerkve. Sv. Martin, ki je bil tukaj l. 310 v mesticu Sabaria (ne Sabaria, ki se zdaj Steinamanger pravi) rojen, je še fantič večkrat na ta grič persel in svoje pobožno serce k Stvarniku povzdigoval. Ze pred prihodam Madžarov je stala tukaj sv. Martinu posvečena cerkev, ki jo je bil, berž ko ne, Karl Veliki za premagane in spreobrnjene Avare sozidal. — Iz tega samostana je izšel prvi ostrigonski nadškof Sebastian l. 1001, opat Astrik sam je postal nadškof v Koloči, in je po dopolnjenim 44. letu pastirstva kot Svetnik umerl. Za njim je bil opat Bonifaci, ki je na prošnjo sv. kralja Štefana Slovanam per Donavi 3 leta sv. evangeli oznanoval in krono marternikov doseget. Čez 50 let potlej so Madžari, ki so bili še ajdje ostali, pod vodstvom divjiga Vata samostan napadli, kar je bilo živiga pomorili in samostan v razvalino spremenili. Opat David ga je l. 1137 zopet sozidal, večkrat so ga potlej mnoge nesreče zadele: ogenj, napadi Mongolov in Turkov. Opat Benedikt Saigho je l. 1722 perčel samostan

in cerkev popravljati in veči delati, dalej je on postavil veliko novih cerkva v krajih, ki so bili šentmartinski opatii podložni, in je svojo mlado duhovšino večidel v Rim, v Solnigrad in v Tirnavo v sloveče šole Jezuitov pošiljal, de bi si tam prave keršanske učenosti perdobila. Benediktov naslednik Daniel Somogyi je mislil cerkev in samostan še bolj povzdigniti, kraljevo vladarstvo mu je dovolilo 12.000 gold. vsako leto na to obrniti, ali preden je bil delo perčel, je strašna nesreča čez opatijo vdarla. — Na povelje cesarja Jožefa II. namreč je bila v l. 1786 šentmartinska opatija vzdignjena, njeni dohodki v ogersko verno matico zapisani in v izpraznjeni samostan so persli kameralni vradniki stanovat. Ker se je pa tem pretežavno zdelo, po stermim hribu gori in doli hoditi, jim je vlada bolj zložne stanovališa v ravnini preskerbela, in samostan, kjer se je toliko sto let hvala božje prepevala, je stal prazen, čakajoč na nov razpad. — Ali pobožni in pravični cesar Franc II., ki je toliko ran, ki jih je bila vlada njegoviga strica Jožefa II. cerkvi storila, zaceliti iskal, tudi šentmartinske opatije ni pozabil. Na prošnjo stanov, ktero sta takratni palatin nadvojvod Jožef in vicekancler Janez Jomogyi od Medgyes kerpko podperala, je cesar Franc II. v l. 1802 to opatijo redu Benediktinarjev nazaj dati ukazal z vsimi poprejšnjimi dohodki in pravicami, s perstavkami, de naj šentmartinska opatija za učnike in vodje latinskih sol skerbi v Presborku, Rabu, Oedenburgu, Günsu, Komarni, Tirnavi, Ostrigonu in Papi, in akademij v Presborku in Rabi. Od l. 1842 je šentmartinski nadopat Mihael Rimely.

Stolni Beligrad (Stuhlweissenburg, Szekes-Fejervar) zraven močirja Sar-Ret ima do 24.000 ljudi madžarskiga in nemškiga jezika. Skozi 500 let so bili ogerski kralji tukaj kronani, pred kraljem Bela-m IV. († 1272) so oni tudi v tem mestu stanovali, 14 jih je tu pokopanih. Katolčani imajo tukaj 6 cerkva, stolna ima lepe podobe, in cerkev Marije Device vnebovzetja je tista, ki jo je bil sv. kralj Štefan I. iz zakladov, ki jih je bil nevernimu puntarju Giula-u vzel, sozidal. V ti so bili kralji kronani. Marija Terezija je tukaj v l. 1776 škofijo postavila, ki ima 6 korarjev.

Petkostel ali Pečuhe (Fünfkirchen) s 15.000 prebivavci, ki so Madžari, Nemci in Horvati. — Iz med 7 katoliških cerkva je imenitna stolna sv. Petra in Pavla. Ona je blezo nar starsi na Ogerskim, in ima 18 altarjev, 4 kore, 3 orgle in 3 prižnice. Posebno zala je tudi cerkev nekdanjih Jezuitov. Tukaj je škofija z 11 korarji. Nepozabljive so zasluge predzadniga škofa Ignacija barona Seepessy od Negyes, ki je v l. 1838 tukaj umerl, in sedajniga Ostrigonskiga nadškofa Joana Scitovsky, ki je do vlani Petkostelski škof bil.

(Dalje sledi.)

Razgled po keršanskim svetu.

Luksemburg. 12. vel. travna je mestničanska in Pijeva družba enoglasno sklenila, avstrijskemu cesarju zavoljo katoliški cerkvi podeljene svobode zahvalno pismo poslati. Ravno to je tudi samovladno-vstavna družba v Monakovim 24. imenovaniga mesca sklenila. In to je prav. Zakaj, če Bog dobro plačuje tistim, kteri so z njegovo gnado dobri postali, se pač spodobi, de se vse katoliške serca temu zahvalijo, ki ga je Bog zvolil, nje-

govori cerkvi veselje perpraviti, nad katerim se naše serce v hvaležnosti do Boga topi.

Dunaj. 23. vel. travna je očalar Friderik Herefeld judovsko vero zapustil in se v katoliško cerkev podal. Med dokazami, ki so ga keršanske resnice prepričale, je bila zanj posebno ta imenitna: Obljubljeni Odrešenik se ne more nikdar zdaj perkazati; zakaj po prerokih mora Odrešenik iz kraljeviga Davidoviga rodu biti, zavoljo razdjaniga Jeruzalema in zavoljo sežganih vsih judovskih rodovinskih bukev pa nihče skazati ne more, ko bi se kdo hotel Mesija delati, de je iz Davidoviga rodu. Z Jezusovim včlovečenjem se je judovsko upanje odrešenja spolnilo.

Sekavski škof so do duhovšine in do vsih vernih pastirsko pismo poslali, v katerim na drugo nedeljo po binkostih slovesno zahvalo za srečno vernitev sv. očeta v Rim napovedo. To pismo lepo popisuje vrednost Petroviga stola, preganjanje sv. očeta in združenje katoliških vladarjev, papeževo gospostvo v Rimu v takim času zopet vtrditi, v katerim je sicer vnemarnost do vere prva med postavami v zakonu nove svobode; opomni tudi imenitnosti papeževe dežele za katoliško cerkev, de se ji nobenimu vklanjanje ni treba, in imenitnosti, ki jo Rimsko mesto tako za ves svet zadobi. „Ako Rimpalmo zaverže, ki jo Gospod temu mestu okoli glave plete, in ako po blisobi seže, ki jo vsakdanja modrost hvali, je pušoba, sramota in hlapčevanje njegov gotov delež, dokler se s težavami obložen na persi ne terka in oči proti nebesam ne povzdigne in se skesano ne verne k Bogu in njegovimu Maziljencu“.

Pravijo, de se je izbčeni Dr. Smetana per svetim Očetu pertožil.

Iz Benetk se piše, de je c. k. ključar, baron od Feni, red Jezusove družbe že slovesno vstanovil.

V Hirsav, majhno vas na Českim, so 21. vel. eiga travna redemtoristi peršli. Sprejeti so bili slovesno. Ostali bodo tam 10 dni: vsakdan bodo dvakrat pridigvali in še posebej mnoge stanove podučevali.

Na Dunaj se pa mende redemtoristi ne bodo več vernili, ker se njih posestva zunaj mesta že prodajajo. Pač čudno! tam se mož nar bolj branijo, kjer jih nar bolj potrebujejo.

Iz Oksforda se piše, de sta se dva časti vredna duhovna veliki teden v Rimu v katoliško cerkev vernila, namreč: gospoda Wyne in Petterson, uda vseučiliša. Ker sta bila perljudniga in lepiga zaderžanja v vsih okolišinah, so ju vsi ljubili in čislali. Maskell je svojo faro popustil in zagotovil, de se bo drugi teden v naročje katoliške cerkve podal.

Newman je začel v Londonu pridigvati. Per prvi pridigi je bilo veliko njemu vdanih mož, kateri ga bodo gotovo tudi v prihodnje zvesto poslušali.

Francosko. Tukaj se dan na dan jasniši razodeva, de brez vere nobena država ne more obstati. Ni davno, ko je bil Berryer v državnim snemu (zboru) spoved v misel vzel. Ko je pristavil, kako de vsa eiga človeka v sercu žene, poklekni pred mašnika in mu vse svoje življenje razodeti: mu je večina zbornikov z dlanmi priploskovala, ter slovesno sveto vero pričala. Neki starec pa z vpadlimi očmi v kotu stoječ — te besede zaslišavši, ni mogel grizenja svoje vesti prenesti, odtergal se je svoj pot od prisedajočih, ter jo naglo iz snidnice pobral. Bil je namreč nesrečni abbé de Laménais, poprej cerkveni oćak 19. stoletja imenovan, po tem pa je bil zavoljo hućabne poželjivosti sv. vero zatajil. — Červ vesti — že zdaj tako vjedajoć — kaj bo še te v večnosti!

Cerkvena svoboda. — Možje v Pariški zbornici vedo drugaći ceniti cerkev in njeno svobodo, kot nekteri nemški hinavski dnevniki na nemški in slovanski zemlji. V zgled podamo le nekoliko besedi iz slovesniga govora imenitniga poslanca Berryera, kateri govor že blezo po celi učeni Evropi slovi. On med drugim tako govori: „Kaj tedaj je cerkev? — Je družba ljudi, zvezana pred Bogom z lastno vestjo. — Je pa cerkev ta nad druge žlahtniši, čistejši podstava človeške družbe; — ona je povzdignjena nad vse druge družbe; ona ima svoje meje — in je svobodna znotraj svojih mej; tam se je nimate dotikati, zakaj vi ste dolžni, spoštovati jo. — Kazen cerkve samo cerkvi gre; ako vam ni po volji ta kazen, si zamorete tudi celo cerkev odstraniti. „Tega nikdo ne misli!“ (se nekdo oglasi.)

Glasoviti govornik jih je pa opomnil, de je bil dan, ko je ta snidnica hotla dati vravnavo, dati vstavo cerkvi; in reče dalje: „Vi ste vidili žalostne nasledke te vstave, vidili ste njene žertve“ (v pravim pomenu besede) itd.

Ta beseda je imela čudno moć do celiga zbiraljša. Levica, ktero je g. Berryer nekolikrat zadel, se ni prederznila, povzdigniti se zoper oserćeniga svobodniga zagovornika cerkve.

J.

Iz Prage. Poslednjiga maliga travna zvećer — pripoveduje Blahovest — se je v Pragi začela tako rećena majnkova pobožnost v cerkvi sv. Klemenca. Ta pobožnost je vsaki večer od 7. do 8. Njen namen je, katoliškim dekletam in materam življenje, čednosti in nebeško blažnost Matere Božje v spomin poklicati in predočiti. Obstoja pa iz kratke pridige in molitev v čast prećiste Marije Divice. Cerkev se će dalje bolj in bolj napolnuje, in lepe pesmi k časti božji in božje Matere presunijo slehernu serce, ktero ni z greham zamorjeno. — Po svetu imajo še kej lepiga in spodbudniga!

Iz Zagreba. „Katolički list“ piše, de Turki v Bosni grozovitno neusmiljeno delajo s kristjani. 421 ljudi je zapustilo svoj dom, polje in vse, ter so pobegnili iz Bosne na našo stran. Grozovitnost Turkov do kristjanov, pravi „Agramer Ztg.“, je tolika, de bi se vsako natanko popisovanje hudobij mislilo za neverjetno in presiljeno. — „Uboga raja! (tako se imenujejo kristjanje na Turškim) ti zastonj tožiš in jokaš, vpiješ in vzdiguješ roke k nebesam, zastonj kliceš ljudi v pomoć, zastonj nadušeni peve toži celimu svetu: Pod Balkanam dneva ni!“ Vse je zastonj! Svet nima za te občutljeja, ne usmiljenja; on noće poslušati tvojih težav in brezkonćniga terpljenja tvojiga. Mogoćni vladarji jemljo pod svojo obrambo kristjane v Kini in Afriki, samo za te nikdo nič ne mara. Velike oblasti odpravljajo sužnost po drugih straneh sveta, tvojo sužnost pa v sredi Evrope z mirnim očesam gledajo! — Ej siromašna raja! veliko zadolženje ti mora sklenjeno biti z imenam in nesrećo tvojo, zadolženje, de je Bogu dopadlo, te slovanskiga rodu vstvariti!

Ljubljanska škofija. Farne bukvarnice se zmiraj bolj množijo; v Sorci so jo unkrat ustanovili in skoraj bo tudi v Gradu (Veldes) napravljena.

4. dan t. m. so milostljivi škof šli birmat na Dolensko v Smarsko in Trebansko dehantijo.

Opomba. Mnogotere okolišine so izdaveč „Zgodeb kat. cerkve“ zaderževale; tode prihodnje mesce se bo vse to namestilo, kar je bilo dozdej zamujeniga. Opominimo tudi per tej perložnosti, de tisti prejenniki „Zg. Danice“, ki so bili že lansko leto nanjo naroćeni, peto pölo „Zgodeb kat. cerkve“ Zg. Danici od l. 1849, štev. 46 perloženo najdejo.